

De Liederensbundel is in een zeer kort tijdsbestek tot stand gekomen. Op woensdag 21 oktober nam de Regelingscommissie die het Sociaal Congres voorbereidde het definitieve besluit om een liedboekje samen te stellen. Men zette er toen kennelijk direct spoed achter, want diezelfde avond nog stuurde Hendrik Pierson vanuit Zetten een brief aan Abraham Kuiper, met als bijlage een zestal liederen uit het repertoire van de Heldringgestichten, – liederen die hij bijzonder passend achtte bij de thema's van het Congres. Op woensdag 21 oktober begon men dus met het verzamelen van liedmateriaal; tweeëneenhalve week later, maandag 9 november, werd er al uit gezongen.²

In hymnologisch opzicht is zo'n boekje buitengewoon interessant: het kan ons leren wat men toen graag zong en welke liederen men koos in verband met het thema van het congres, 'de houding van de Christen tegenover de sociale nooden van de tijd'. Aan de andere kant moeten we de betekenis ook weer niet overschatten: het is in kennelijke haast, en dus enigszins slordig samengesteld en het was slechts bedoeld voor eenmalig gebruik.

Maar in elk geval heeft men eruit gezongen, ruim een eeuw geleden, van maandagavond 9 tot donderdagmiddag 12 november 1891. Zo'n gegeven prikkelt de fantasie. Laten we proberen ons een voorstelling maken van de situatie.

Het uiteraard grotendeels uit mannen bestaande gezelschap (de vrouwen vergaderden apart, over vrouwelijke onderwerpen) kwam bijeen, op de eerste avond in het genoemde gebouw van de Maatschappij voor den Werkenden Stand en bij de verdere vergaderingen in Frascati, in de Nes. Hoe ging het daar toe? Werd het zingen begeleid? Welke liederen werden er gekozen uit de bundel?

Een aantal van deze vragen wordt beantwoord door het Proces-Verbaal van het Congres, dat in 1892 verscheen. Een voorbeeld: in de algenoemde vergadering van de Regelingscommissie, op 21 oktober 1891, verklaarde 'de weledele heer Goldschmeding' (van de bekende piano- en orgelhandel) dat hij bereid was gratis een orgel ter beschikking te stellen – bedoeld werd uiteraard een harmonium – en dat hij ook voor de bespeling zou zorgen. Ongetwijfeld zal er luid en langzaam gezongen zijn bij dat harmonium, zoals dat in de vorige eeuw gebruikelijk was. Wat er gezongen werd? Ook daarover geeft het Proces-Verbaal uitsluitsel. Iedere ochtendbijeenkomst begon met een bidstond: lied - schriftlezing - toespraak - gebed - lied. De middagsamenkomst werd

2. *Sociaal Congres gehouden te Amsterdam 7-12 November Liederenbundel*, Amsterdam, Höveker & Zoon, 1891.